

ביאורים

לא אחת בסיומן של התרחשויות משמעותיות, אנו עורכים התבוננות כללית על כל מה שאירע, ומתוך התבוננות זו, אנו בוחרים את מי להוקיר על מעשיו ומאמציו. ההוקרה שיקבל מי שהיה לו חלק מכריע בהצלחה, אינה רק רצון לתת לו 'פרס', אלא מבטאת את חלקו המהותי בהצלחה.

חז"ל מלמדים אותנו שלעתיד לבוא הקב"ה יאחז ספר תורה ויאמר שמי שעסק בזה יבוא ויטול את שכרו. נראה שכוונתם שלעתיד לבוא יתברר לכולם מי היו אלו שקידמו את העולם אל עבר היעדים שאותם הציב הבורא לנבראים ולעולם כולו, וממילא להם יגיע השכר. חז"ל אומרים שאומות העולם יבקשו גם שכר. הם יזקפו לזכות עצמם את המאמצים שעשו לקידום העולם. תחילה יבקשו האומות שכר על פעילותם ליישובו של עולם. על כך ישיב הקב"ה שכוונתם הייתה לתועלת עצמם ואינם ראויים לשכר. לאחר מכן יטענו האומות שהן פעלו על פי המסורת הדתית שלהם. אולם הקב"ה יענה להם שבניגוד לעם ישראל, להם לא הייתה מסורת ציבורית מוצקה, המסתמכת על עדות ראייה של של ציבור כה גדול, אלא על אמונה באירועים נקודתיים שלטענתם קרו.

לעומת זאת עם ישראל כולו היו עדים לנתינת התורה מן השמיים. הקב"ה נותן שכר לישראל ומוקיר אותם על העיסוק בספר התורה, שאינו מסתכם רק בלימוד בו, אלא בבניית העולם והחיים על פיו. מעמד הר סיני הפך להיות חלק מאיתנו, מאורע מהותי ומשמעותי לא רק עבור כל יהודי כפרט, אלא גם כעם שחוזה את קבלת התורה מהבורא, וכעם הוא הולך לאורה ומקדם את העולם ומרומומו.

הרחבות

• עבד ה' - משה

"ועבדי אשר פחרתי" רומז אל משה. המלבי"ם הסביר את משמעותו של כינוי מיוחד זה למשה רבנו: "בני ישראל במדבר היו במדרגת בנים לה', מפני כי היו מיועדים לקבל התורה. ומקבלי התורה צריכים שיתנהגו מה' רק בהשגחה נסיית, שלא יצטרכו לעבוד שום עבודה גשמית רק שאכלו את המן... שאי אפשר להיות במדרגה כזו רק המכונים בשם בנים... לכן היה נצרך שיהיה בין ה' וישראל איש הביניים. שיבא להוכיחם וליסרם שישבו וייתקברו באביהם שבשמים, וגם להתנפל לפני ה' שישלח וימחול להם. והאיש הזה לא היה יכול להיות מי שהוא רק במדרגת נביא שהוא כעניין שר המלך, (מפני שמיועד רק להדברים שבין המלך ובין העם. אבל לא להדברים שבין המלך לבנו, שבזה לא יוכל להתערב רק אחד מעבדי המלך הנאמנים אשר בביתו.

לזה נקרא משה עבד ה' ולא נביא ה', והיה נאמן בביתו כמו שנאמר "בכל ביתי נאמן הוא". וזה היה רק כשהיו ישראל במדרגת בנים בשביל קבלת התורה. אבל אחרי שגמר משה את משנה התורה ולא יתחדשו עוד להם חוקים ומשפטים. ויבואו ויכרך לארץ ישראל ויעבדו שם בענינים גשמיים... אז בין ה' ובניהם יהיה נביא שהוא במדרגת שר המלך" [דברים כז, י]. היכולת להיכנס ל'קודש הקודשים', הקשר בין הקב"ה לבניו, שמורה רק לעבד ה' הנאמן, משה רבנו עליו השלום.

פירוש המדרש
על התקצות
האומות לעתיד
לבוא

וזהו מה שאמרו רז"ל במסכת עבודה זרה: לעתיד-לבא מביא הקב"ה ספר-תורה ומניחה בחיקו ואומר: כל מי שעסק בזה יבוא ויטל שכרו. מיד מתקבצין כל האמות ונקנסיין לפניו בערבוביא, שנאמר: "כל-הגוים נקבצו יחדו ויאספו לאמים, מי בהם יגיד זאת" [ישעיהו מג, ט], ואין "זאת" אלא תורה וכו' [ב.]. פונתם לומר: כי לעתיד-לבוא יביא ה' כל האמות לדין על שלא קימו תורה אלהית. וזהו שאמרו שיאמר הקב"ה להם: במה עסקתם? והם יאמרו שנתעסקו בדברים שהם ישוּבו-של-עולם°, כמו שנתפרך באותה אגדה בארפה. ולבסוף הקב"ה משיב להם כי כל מה שעשו לא עשו מפני ישוּבו-של-עולם, אלא לצרף עצמם - 'כלום יש בכם מגיד "זאת"?' וכו', כלומר: יש בכם מי שיאמר שקיים תורה אלהית? והם ישיבו ויאמרו לפניו כי כמו שישאל יש להם לקבל שכר על קיום תורתם שקימו מצד-קבלתם, פן ראוי להם לקבל שכר על קיום תורתם שקימו מצד-קבלתם. וה' ישיב להם: "מי בהם יגיד זאת וראשנות ישמיענו, יתנו עדיהם ויצדקו, וישמעו ויאמרו אמת" [שם]. כלומר: כי האמות האומרות שסמכו על קבלתם "ראשנות ישמיענו" - כלומר: ראוי להם שיודיעונו התחלות דתם שקבלו וסמכו עליהן, כיצד נתבארו. אם נתבארו מן החוש ובפרסום גדול, כמו שנתבארו התחלות תורת משה - "יתנו עדיהם ויצדקו, וישמעו" המקבלים "ויאמרו אמת", כמו שיתנו עדיהם מקבלי תורת משה, שנתפרסמו התחלות דתם בששים-רבוא המקבלים את התורה. וזה שפסי' הכתוב: "אתם עדי, נאם-יי" [שם, י] - כלומר: כל ישראל עדים בנתינת התורה מן השמים, שהם שמעו את קול ה' אלהים מדבר אליהם עשרת הדברים; "ועבדי אשר פחרתי" - רומז אל משה שנקרא "עבד יי" [דברים לד, ה] - וכלכם עדים שהתורה היא מאת ה' מן השמים.

זהו פרוש נפלא באלו-הפסוקים על-הדרך שהבינו רז"ל שמדבר על שכר התורה בכללה. והוא מסכים לאמת; כי, להיות התחלות התורה מתבארות בפרסום גדול, אי-אפשר שיפל ספק באמתתן. ולזה ראוי שתהיה האמונה בתורת משה בתכלית החזק, וכל-שכן להיות התחלותיה מתבארות באור שאין לספק בו, כמו שבארנו בפרק שבעה-עשר ושמזנה-עשר מזה-המאמר.

אין ספק
בהתחלת
התורה

